

Mötesanteckning

Datum 2017-04-22

Besökare och forskare i samlingar

Mötesdatum: 2017-04-21

Mötestid: 14.00-15.00

Deltagare:

- Anna Sofia Tarukoski, Statens maritima museer
- Annika Carlsson, Riksantikvarieämbetet
- Bengt Wittgren, Murberget
- Carola Häggström, Riksantikvarieämbetet
- Gabriella Ericson, Riksantikvarieämbetet
- Helena Forsberg, Västerbottens museum
- Ingela Chef Holmberg, Riksantikvarieämbetet
- Katarzyna Forsberg, Murberget
- Kristin Thorrud, Sveriges Järnvägmuseum
- Lars Holstein, Västerbottens museum
- Nina Persson, Statens historiska museer
- Susanne Nickel, Eskilstuna stadsmuseum

Vi är glada att så många valde att delta på Riksantikvarieämbetets andra webbmöte om samlingsförvaltning. Den här gången valde vi temat: *Besökare och forskare i samlingar*. Vi tänkte här närmast på när museer tar emot grupper för visningar i magasin och när andra personer, forskare och allmänhet enskilt kommer för att studera objekt ur samlingarna. Syftet med mötet var att delge varandra erfarenheter och tips kring temat. Här följer minnesanteckningar om vad som togs upp på mötet.

De flesta museer håller med om att det pratas mycket om hur man kan tillgängliggöra samlingarna mer på olika sätt.

Rutiner och riktlinjer

En del av museerna har skriftliga riktlinjer och rutiner för hur besök i samlingar och magasin ska gå till. Andra bedömer från fall till fall om vad som kan visas och på vilket sätt. Även om man har skriftliga rutiner och instruktioner för besökare och personal, så är det inte alltid som dessa följs av olika anledningar.

Vissa har återkommande forskare som är kända sedan länge av museet och då kan man låta de personerna gå mer fritt i samlingarna.

Risker med besökare i samlingarna

Alla är medvetna om de risker som kan finnas med att visa samlingarna för grupper och för enskilda personer. Men ofta överväger tillgängliggörandet av samlingarna de risker som kan finnas.

Ibland är magasinerna för trånga för att kunna ta emot besökare, både när det gäller säkerhet för människor och föremålen.

Låt besökare ha plasttossor för att inte dra in smuts, ta av ytterkläder och stora väskor. Bra att ordna låsta skåp eller särskilda utrymmen för detta.

Erfarenheter med skolvisningar i magasinerna.

Det varierar hur mycket besök man har ifrån skolklasser i magasinerna. Ibland hör skolorna själva av sig och ber om visningar. Många har inte aktivt gjort marknadsföring i skolan, men tror att om man skulle göra det, skulle man få ett ökat antal besök. De samlingar som är intressanta för universitet och specialinriktningar på vissa skolor har regelbundna besök i samband med olika kurser.

Erfarenheter som många gör är att skolklasser, speciellt med yngre barn, är bättre på att följa instruktioner, till exempel att man inte får ta på saker. Det är lättare att säga åt ett barn att hålla händerna på ryggen än vuxna. Barnen kan ofta också tillrättavisa varandra för att följa reglerna.

Läraren är med under besöken och har huvudansvaret för gruppen.

Storlek på grupper och personal

Vid visningar har man ofta flera ur personalen närvarande. Man är åtminstone två personer så att en person kan gå med ut om någon av besökarna behöver det. En personal kan då stanna kvar hos den övriga gruppen. Ofta tar en ur personalen täten och en personal finns i slutet för att se så att alla kommer ut och ingen dröjer sig kvar. Ibland kan vissa visningar genomföras med museivakter närvarande. Ofta delar man in besökarna i mindre grupper. Det varierar lite hur stort antal personer man tillåter i varje grupp. Runt 10-15 personer kan vara lagom.

Visning för personalen

Det varierar lite på de olika museerna om man tillåter den egna personalen att själva botanisera i samlingen, till exempel inför en utställning. En del försöker att inför varje nytt projekt ha så kallade inspirationsvisningar för personalen och pedagogerna i samlingarna, där man har möjlighet att fysiskt se vad som finns. På en del ställen är det endast de som jobbar med samlingarna som tar fram och ställer tillbaka föremål. Ibland har till och med endast samlingspersonalen nyckel till magasinerna.

Man upplever att det oftast kan vara större oordning i rekvisitasamlingarna eftersom fler ur personalen har tillgång till dessa. Kanske borde tydligare rutiner sättas upp även för dessa samlingar eftersom de är ett viktigt komplement till den övriga samlingen.

Öppna och visningsbara magasin

För att göra ett öppet magasin behövs bra planering och bra inredning. Detta kan bli ganska dyrt. En kompromiss kan vara att göra magasinerna så visningsbara som möjligt. Magasin har ju dock en tendens att fyllas upp ganska snabbt. Den yta som först planerades för ett visningsbart magasin kan behövas till förvaring. Några museer upplever att trycket att visa upp magasin kan vara störst när man har gjort en ny- eller ombyggnation. Efterfrågan kan sedan mattas av om man inte har något nytt att visa upp.

Vissa museer har i magasinerna ställt upp föremålen på ett sådant sätt att de lätt ska kunna visas. Murberget har bland annat ett visningsbart magasin för musikinstrument. Ett förslag som kom upp är att kanske gruppera föremål på ett annat sätt i magasinerna så att det underlättar för olika temavisningar o s v. Om man inte har plats för detta i ett helt magasin kan man istället göra visningsbara hyllor eller lådor, kanske från ett visst tema. Synpunkter kom dock upp att det ibland är just "mystiken" och mängden i ett magasin man vill komma åt med visningen

Ett tips är också att lägga in samlingsförvaltningen som en del i visningen. Förklara bakgrunden till varför man måste ha de blå tassar på fötterna och varför man inte får ta på saker. Det finns exempel där man pratat om till exempel skadedjursförebyggande arbete i magasinerna för besökare och de har blivit mycket intresserade.

Det finns visningar för församlingsbor om föremål från "sin" församling. Där kan det även vara bra att lägga in delar om bevarandeförhållanden och att man tar hand om föremålen på ett bra sätt och att det är många andra som är intresserade av dem. Besökarna kan då känna en stolthet över att föremålen finns på museet.

Ta på föremål

Ibland kan det vara ett mervärde att få ta på saker och känna struktur och material. Det kan då vara bra att ha föremål från rekvisitasamlingen som är liknar de i samlingen. Ibland kan det också vara bra för besökare att få testa på t ex en hantverksteknik eller liknande i anslutning till en visning av samlingarna. Några museer har låtit barn och besökare vara med och välja ut föremål till utställningar eller skapat nya föremål med inspiration från samlingarna.

För att undvika att besökare tar på saker som de inte får ta på är att ha nät, med kardborreband över vissa hyllor.

Enskilda forskare

För forskare eller enskilda som vill ta fram enstaka eller en grupp av föremål har man lite olika lösningar. En del har forskarum som är specialinredda för ändamålet och som föremålen tas till. En del har avskilda platser i anslutning till magasinet där forskaren kan känna sig ostörd men ändå kan tittas till emellanåt. Ett tips är att om det är möjligt lägga ut föremålen på en vagn eller bricka och fota av allt på samma bild. Då kan man lätt se efter att allt finns på plats efteråt.

Samlingar och föremål med särskilda krav

En särskild fråga kom upp angående samlingar med särskilda säkerhetskrav som till exempel vapen.

Vapen och andra stöldbegärliga samlingar förvaras ofta i låsta utrymmen, valv eller skåp dit besökare inte har tillträde. Om föremålen ska visas tas de till ett annat utrymme. Ibland finns de bakom metallnät så att man ändå kan se på sakerna. Men ibland vill besökarna hantera föremålen. När det gäller vapen är det bra att hålla olika delar separerade och inte ha ammunition i närheten. Vissa museer gör sig av med ammunition, men ammunitionen kan ju i sig också ha ett kulturhistoriskt värde. Vissa visar inte de licenspliktiga vapnen. Om man gör det gör man det bara för en åt gången.

Vi diskuterade om det är bra att ha en besöksbok där besökare får skriva in sig. Vissa har ett excellark som personalen fyller i för att ha viss koll. Det är bra för att veta vilka som för närvarande befinner sig i byggnaden. Om någon tänker stjäla något är det inte så troligt att man skriver in sig med sitt rätta namn.

Hantverkare i samlingar

Ofta är fastighetsskötseln separerad från samlingsförvaltningen och det kan ibland vara svårt att informera om vad som gäller för arbete i rum där samlingar förvaras. Fastighetsskötseln köper ofta in tjänster från andra företag som inte har vana att vistas i museimagasin. På några ställen är det bara de samlingsansvariga som har nycklar och koder till magasin. Säkerhetsansvarig och fastighetsansvarig måste meddela samlingsansvariga om de vill komma in i magasinerna. På andra ställen kan fastighetsskötarna gå in obehindrat också släppa in hantverkare, som ibland lämnas ensamma i lokalerna. Det kan vara bra att formulera och förtydliga rutiner och riktlinjer kring detta.

Förslag på andra ämnen att ta upp och diskutera på andra möten som kom upp:

- Hur skriver man olika policyer, som t ex insamlingspolicy, magasinpolicy
- Vilka olika riktlinjer, standarder, föreskrifter och råd kan man följa och hur många anammar de som finns.

- Gallring

Länkar till saker som nämndes under mötet:

Europeisk standard om öppna magasin. Information:

<http://www.sis.se/PageFiles/2292/Infoblad%20-%20Sk%C3%A5demagasin.pdf>

Samlingsforum 2011: Tillgänglighet och bevarande

http://samla.raa.se/xmlui/bitstream/handle/raa/73/rapp2012_10.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Stort tack för detta möte och alla bra berättelser, synpunkter och tips!

Nästa möte hålls den 11 maj kl 14.00

Annika, Carola Gabriella och Ingela,